

Sic! önskar sina läsare ett gott jubileumsår för Finlands självständighet

Finländarnas hälsa har blivit väldigt mycket bättre jämfört med de första åren av Finlands självständighet. Då var den förväntade livslängden ungefär 45 år för en finländsk man och 50 år för en kvinna. Idag är motsvarande siffror ungefär 79 respektive 84 år. Förtidig dödlighet på grund av infektionssjukdomar har övervunnits till stor del tack vare bättre levnadsförhållanden, men även vacciner och mikrobläkemedel har varit av stor betydelse. Läkemedelsbehandlingar som utvecklas har bidragit på ett avgörande sätt till behandlingen av de finländska folksjukdomarna, exempelvis hjärt- och kärlsjukdomar. Bland annat behandlingen av cancer-sjukdomar har genomgått en omvälvning tack vare läkemedelsutvecklingen.

I århundraden användes läkemedel empiriskt och i motsats till idag behövdes det inga systematiska bevis på deras kvalitet, effekt och säkerhet. Systemet med försäljningstillstånd togs i bruk i Finland i efterdyningarna av talidomidkatastrofen 1964, före det fick ett läkemedelsföretag börja saluföra sina preparat genom anmälningsförfarande. På det här sättet övergick man till en era av förhandstillsyn för läkemedelspreparatens del. Efterhandstillsynen är fortfarande viktig och riskhanteringen ännu mer planmässig än tidigare.

Inspektionsverksamhet har förekommit inom läkemedelstillsynen i Finland i mer än 200 år. Collegium medicum's anvisningar för inspektion av apotek har visserligen bytts ut mot sameuropeiska inspektionskrav gällande läkemedelsförsörjningen och arbetet är idag internationellt samarbete.

Läkemedelstillsynen täcker läkemedlets hela livscykel från icke-kliniska undersökningar och tillverkning av prövningsläkemedel till avlägsnande av läkemedel från bruk. Läkemedelstillsynen omfattar både human- och veterinärmedicinska läkemedel och syftet med den är att främja säkerheten hos läkemedelspreparat och användningen av dem och säkerställa behörig tillverkning av och tillgång till läkemedel.

Från början av självständigheten fram till 1991 svarade Medicinalstyrelsen för läkemedelstillsynen och efter några mellanfaser övergick tillsynen till Läkemedelsverket 1993. Även Läkemedelslaboratoriet som grundats 1975 anslöts till Läkemedelsverket. Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea har svarat för läkemedelstillsynen från och med 2009. När man bläddrar i historien kan man se bland traditionella samtalsämnen en ändamålsenlig struktur i tillsynen över läkemedelsområdet och även systemet med apotekstillstånd samt läkemedelspriserna.

Tillsynen över läkemedelsområdet, prissättningen av läkemedel och ersättningssystemet bildar en gedigen helhet, vars gemensamma mål är att säkerställa att de finländska patienterna behandlas med säkra och effektiva läkemedel till skäliga kostnader. Betydelsen av ett fungerande samarbete betonas i samband med omvälvningen av strukturerna inom social- och hälsovården, men det behöver backas upp av en aktiv dialog mellan läkare, apotekspersonal, patientorganisationer samt läkemedelsområdets intressentgrupper.

Självständiga Finland fyller hundra år. Temat för jubileumsåret är tillsammans och året byggs upp och firas i samarbete. Även tidningen Sic! deltar i jubileumsåret genom att publicera en artikel om läkemedelsområdets historia i Finland i alla printade tidningsnummer 2017. I detta nummer av tidningen ser vi tillbaka på läkemedelstillsynens olika skeden. Trevliga lästunder! ●

Sinikka Rajaniemi
Överdirektör, Fimea